

Denise Namura & Michael Bugdahn

Pix & Moves

*Er is een grappige synergie tussen de choreografen Denise Namura en Michael Bugdahn. Als de ene iets vertelt, zit de andere vaak instemmend te knikken, alsof ze uit één mond praten. Ze maken elkaars zinnen af. De twee vormen dan ook al tientallen jaren een duo, zowel op de planken als ernaast. Naast werk voor hun eigen Parijse gezelschap, *à fleur de peau*, maakten ze al choreografieën voor het nationaal ballet van São Paulo, het Bernballet en nu dus ook voor Passerelle.*

Michael Bugdahn

Met *Pix & Moves* maken Denise en Michael een jarenlang voornemen waar om een voorstelling te creëren rond het werk van de Schots/Canadese cineast **Norman McLaren**. “McLaren is een bijzonder intrigerende filmmaker die leefde tussen 1914 en 1987”, duidt Michael. “Hij maakte drie soorten films: animatiefilms, abstracte films - vaak met dansers - en ook klassiekere films met echte acteurs in een min of meer realistisch decor. In elke film zit er wel een soort twist, iets irreëls.

De rode draad doorheen McLaren's werk is humor, aandacht voor ritme en muziek, maar ook veel ambachtelijk gecreëerde special effects. Sommige animatiefilms maakte hij bijvoorbeeld door op de pellicule zelf te schilderen of te krassen. Soms maakte hij ook vlekken op de geluidsband om een bepaald effect te creëren. Bijvoorbeeld, in *Neighbours* gebruikt McLaren een soort stop-motion-techniek avant la lettre. Hij noemde het zelf pixilation. Het is ook van die term dat we de titel van ons stuk hebben gehaald.”

McLaren stond al lang op het verlanglijstje van Denise en Michael omdat ze veel gelijkenissen zien met hun eigen werk. “Humor binnen hedendaagse dans zie je nu wel vaker”, vertelt Denise. Maar dat was ooit anders. “Toen wij eind jaren tachtig dat soort werk brachten, werden er vaak wenkbrauwen gefronst. Voor het overige herkennen we onszelf vooral in het muzikale, het ritmische van McLaren's werk. Zijn films waren dikwijls ook zeer choreografisch.”

De vertolkers

Om tot *Pix & Moves* te komen vertrokken Michael & Denise vanuit improvisatieoefeningen. Al blijft daar in de uiteindelijke voorstelling weinig van over. “Iedere stap in onze voorstellingen staat uitgeschreven”, zegt Denise. “Je hebt dansers voor wie een choreograaf iemand is die de krijtlijnen uittekent, waarbinnen zij freestylen. Je hebt dansers die vanuit improvisatie een hele voorstelling maken en dan boos zijn dat de choreograaf er zijn naam op plakt. En je hebt de vertolkers, dansers die zich vooral inzetten om de ideeën van de choreograaf zo goed mogelijk tot leven te brengen. Dat laatste type is waar wij het liefst mee werken.

“Wat niet betekent dat de dansers een louter uitvoerende rol hebben. “Integendeel”, zegt Michaël. “Ze zijn onze muze, de drijvende kracht achter onze choreografie. Vandaar ook de improvisatie bij de start van ieder creatieproces. Die dient om dansers vertrouwd te maken met onze bewegingstaal, maar ook - en vooral - om te observeren wie ze zijn. Wanneer we een choreografie maken, proberen we die zo sterk mogelijk op het lijf van onze dansers te schrijven. Hun persoonlijkheid, hun fysieke eigenschappen, maar ook kleine, typische trekjes nemen we in het stuk mee. Het nadeel, vooral binnen ons gezelschap dan, is dat niemand in onze voorstellingen vervangbaar is, of toch zeer moeilijk. Hun karakter zit zo hard ingebakken in het stuk dat je niet zo maar iemand in hun plaats kan zetten.”

Annabel Deldaele en Marlies D'Hulst tijdens de repetities

Choreografenconcours Groningen

Denise en Michael werkten eerder al in België, maar dat is ondertussen twintig jaar geleden. “Vóór Passerelle bestond, nodigde de artistiek leider **Pol Coussement** ons al eens uit om een korte workshop te geven in Kortrijk. Dat was kort nadat we elkaar hadden ontmoet op het choreografenconcours in Groningen. Pol zat toen samen met ons in de finale, met zijn stuk *Handen Wassen*, de enige voorstelling, nota bene, door amateurdansers. Uiteindelijk hebben wij het concours gewonnen, een gedeelde eerste prijs met nog een andere groep.

Na de workshop in Kortrijk zijn we elkaar uit het oog verloren.” Tot enkele jaren geleden. “Michael en ik waren uitgenodigd voor een dansfestival in Brazilië. Toen ik aan het grasduinen was door het programmaboekje van het jaar ervoor zag ik dat Pol er ook te gast geweest was. Ik heb meteen een berichtje gestuurd via Facebook en zo zijn we weer aan de praat geraakt. Ik denk dat hij ons eerst niet goed durfde vragen voor Passerelle omdat we tegenwoordig vaak met grotere, professionele gezelschappen werken. Maar ook projecten met amateurs vinden wij super. We stonden al in scholen, geven regelmatig danstherapie in psychiatrische instellingen, en zo meer. Dat maakt ons werk net zo boeiend. De ene week in een groot theater met 1.200 plaatsen, de week erop in een piepkleine zaal, ik zou het niet anders willen.”

Humor binnen hedendaagse dans deed vroeger vaak de wenkbrauwen fronsen.

“De samenwerking met Passerelle is zeer goed meegevallen. Ten eerste omwille van de artistieke vrijheid”, vertelt Michael. “We hebben absoluut carte blanche gekregen om te maken wat we wilden. Bij andere gezelschappen of organisaties moet je vaak rond een thema werken. Dat was hier niet het geval. We konden gewoon onze goesting doen. (lacht) Ook heel plezant is dat je merkt dat hier echt wel een cultuur bestaat rond dans. De dansers waarmee we hebben gewerkt voor *Pix & Moves* zijn geen professionelen, maar hebben een professionele ingesteldheid, een grote openheid om dingen uit te proberen en bij te leren. Ze namen eerder al eens deel aan andere projecten van Passerelle en ondanks hun leeftijd stralen ze een zekere maturiteit uit. Je voelt dat ze al een en ander hebben ervaren en gezien binnen hedendaagse dans en niet zo gauw uit hun lood te slaan zijn.”

Denise Namura

Denise Namura & Michael Bugdahn

Denise Namura (BRA) en Michael Bugdahn (GER) leerden elkaar kennen tijdens hun dansopleiding en vormden sindsdien een onafscheidelijk duo, zowel privé als professioneel. Ze gingen in Parijs wonen en richtten in '88 het gezelschap *à fleur de peau* op.

À fleur de peau is een Franse uitdrukking en betekent zo veel als 'zeer gevoelig'. Het gezelschap werkt bewust met een kleine los-vaste groep dansers. “Maximaal zes mensen”, vertelt Denise, “die dan langere tijd aan ons gezelschap verbonden blijven, zodat er een band kan groeien. We werken met mensen, niet met werktuigen. Maar ook: hoe beter we onze dansers kennen, hoe meer we iets kunnen maken dat op hun lijf geschreven is en hoe strakker de voorstelling. Het is zoals met wijn of kaas: ook die worden beter met de jaren.”

Denise en Michael maakten ondertussen al een dertigtal voorstellingen, opvallend genoeg ook voor klassieke balletgezelschappen, onder meer dat van São Paulo en van Bern. Michael: “Onze manier van werken is niet klassiek en dat weten die gezelschappen ook. Maar het is net dat avontuur dat hen aantrekt, denk ik.”

De voorstellingen van het duo gaan verder dan louter hedendaagse dans, ze bevatten elementen uit het bewegingstheater, teksttheater en de mime. Ook expressie speelt een grote rol in hun werk én humor, zij het dan eerder tragikomedie. Dans is voor Denise en Michael een middel om artistiek onderzoek te voeren naar 'het lot van de mens' en over dat onderzoek te communiceren met een breed publiek.